

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 - - 2017-03-31

Från vår resa har vi författat en rapport bestående av reseplanering/dagbok samt faktadel med beskrivning av respektive projekt.

Vi som deltog i resan från LRV var Magnus Svensson, Anders Karlsson och Mats Bucht. Vid alla aktiviteter har från LC Morogoro vår koordinator Dr Peter Nkulila och vår vattenkonsult Eng Magumbo Mbwana Bakari deltagit.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Reseplanering

DATE	DAY	TIME	ACTIVITY DESCRIPTION	RESPONSIBLE
19.03.2017	Sunday	06.00 -	Departure from Sweden by KLM	LPW Officials
		15.00- 20.00	Departure from Morogoro to DSM	
		20.00 - 22.45	Arrival of LPW officials at JK Airport	All
		22.45 – 03.00	Arrival in Morogoro Oasis Hotel	All
20.03.2017	Monday	09.00 – 10.00	Courtesy call to RWE / RAS	Nkulila/ Magumbo
		10.00 – 12.00	Courtesy call to Mvomero District Hq	Nkulila /Magumbo
		12.00 – 14.00	Back to Morogoro	All
		14.00 – 18.00	Lunch, planning for the stay and rest	
		19.00 –	Socialization meeting	All
21.03.2017	Tuesday	08.30 – 10.30	Registration at Regional Water Meeting	Nkulila/ Magumbo
		10.30 – 14.00	Presentation of LPW projects activities to the Regional Stakeholders meeting	All
22.03.2017	Wednesday	08.30 – 09.00	Courtesy call to DWE / DED Morogoro	Nkulila/Magumbo
		09.00 – 14.00	Trip to Kongwa LPW Project and laying down foundation stone at the project by Regional Commissioner organized by officials of Morogoro District Council Authority	DWE- Morogoro
		14.00 – 18.00	Back to Morogoro town	ALL
23.03,2017	Thursday	08.30 – 09.30	To DWE office Mvomero	Nkulila/Magumbo
		09.30 – 12.00	Trip to Mgeta LPW project and handing over to Mvomero District Officials.	DWE- Mvomero
		12.00 – 18.00	Trip to Melela meet village leaders and discuss over Cowso management	DWE - Mvomero
24.03.2017	Friday	08.30 – 08.45	To DWE Mvomero office	Nkulila/Magumbo
		08.45 – 14.00	Trip to Kibati LPW project meet village leaders over Cowso	DWE-Mvomero
		14.00 – 17.00	Back to Morogoro	DWE-Morogoro
25.03.2017	Saturday	08.30 – 20.00	Visit new proposed project	
26.03.2017	Sunday			
27.03.2017	Monday	08.30 – 11.00	Courtesy call to DWE/DED Gairo.	DWE – Gairo
		11.00 – 12.00	Trip to Chakwale and Madege water	
		12.00 – 17.00	Back to Morogoro	All
28.03.2017	Tuesday	09.00 - 16.00	Exit meeting Morogoro, Mvomero, Gairo, new projects	Nkulila/Magumbo
		19.00 –	Socialization	All
29.03.2017	Wednesday	08.00 – 12.00	Trip to Dar Es Salaam	Nkulila/Magumbo
		12.00 – 15.00	Visit WaterPro	Nkulila/Magumbo
		15.00 –	To Sunrise Beach	
30.03.2017	Thursday	18.00 - 23.20 -	Reporting, summarizing Leave Sunrise for airport Flight back JK Nyerere airport	LPW Sweden
31.03.2017	Friday	-11.05	Arrival Copenhagen	LPW Sweden

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Dagboksanteckningar

Söndag 19 mars

Avresa från Köpenhamn via Amsterdam och Kilimanjaro till Dar es Salaam. Ankomst cirka kl. 22.45. Upphämtade på flygplatsen och färd med bil till Morogoro. Anlande hotellet 02.30.

Måndag 20 mars

Kort natt på Hotell Oasis.

Start med besök på regionens vattenkontor och RWE Beatrice. Genomgång av diverse projekt i regionen samt information om vattenmöte hos RC (landshövdingen).

Vidare till Mvomero kontor samt möte med DWE och DED. Ordentlig diskussion med dessa samt information till DC om problemen i Kibati och Melela angående organisation m.m. av Cowso. Dessutom planering inför "handing over" av vattenanläggningen i Mgeta.

Tillbaka till Hotell Oasis och tillsammans med Peter och Magumbo genomgång och revidering av planerat program för vistelsen. Förberedelse inför nästa dags möte hos RC.

Kl. 19 välkomsträff på Tex Palace tillsammans med cirka 15 personer från olika områden (distrikt, län, Lions m.fl.). Meny stekt kyckling.

Tisdag 21 mars

Kl. 08.30 registrering på länsstyrelsen för workshop/heldagsmöte.

Medverkande RC, RAS, RWE samt ett antal DC, DED och DWE m.fl. Förutom vi från LRV deltog ytterligare några NGO (ideella organisationer). Syftet med mötet var att sammanföra olika intressenter för vattenfrågor och gemensamt diskutera behov och planer för nya projekt. Presentation och redovisning från de olika

organisationerna genomfördes. Vi från LRV redovisade vårt arbetssätt samt poängterade vikten av att förbereda för långsiktig hållbarhet och uppföljning av projekten. Mötesspråket är swahili så Magumbo och Peter fick agera simultantolkar. Swahili talades p.g.a. att den nye presidenten anmodat att alla Tanzanianska möten ska hålla på Swahili. Cirka 7 timmars möte med avbrott för lunch (kokt höna i buljong med ris och/eller ugali). Ytterligare två timmar sinkades mötet p.g.a. 16 stycken plötsligt uppdykande riksdagsledamöter tog över möteslokalen för egen intern diskussion (?!). Vi har nu också lärt oss swahili-time som används när dokument skrivs på swahili. Tidräkningen börjar från solens uppgång kl 06.00 resp. nedgång kl. 18.00. Klockan 04.00 swahili-time motsvarar således kl. 10.00 vår tid.

Efter mötet kort diskussion mellan LRV och RAS om vad LRV gör och planerar.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Onsdag 22 mars

Internationella vattendagen firas med avtäckning av "foundation stone" i Kongwa. Kongwa ligger cirka 2,5 timmar söder om Morogoro.

vatten pumpas till platsen för vattentornet ca 800 m bort. Intill vattentornet har plats för festligheterna gjorts. Mycket folk inkl. alla byns skolbarn har samlats där. Temperaturen i skuggan är cirka 35 grader. Den här gången finns tydligen ett extra inofficiellt program. Hedersgästen (DC i Morogoro tillsammans med XDC Mama Kibeno) anländer inte förrän straxt efter kl. 14. Skolbarnen sjunger, dansar och spelar teater. Ceremoni för avtäckning av "foundation stone". Mängder av tal med betydelsen av vatten och tack till Lions. Även Magnus håller tal. Vid cirka kl. 16 är ceremonierna över och vi äter gemensam lunch

Festligheterna ska börja kl. 10 enligt det officiella programmet. Men hedersgästen har alltid ett inofficiellt program som startar cirka två timmar senare. Så vi åker och är framme kl. 11 i Kongwa för att ha tid att inspektera pumphus med generator och borrhål med pump. Anläggningen är i drift och

(stekt kyckling med ris och/eller ugali). Hemresan tar tid eftersom vi kör i kolonn och flera bilar framför oss kör fast på flera ställen.

Vi fick åter igen en get som gåva från byn, så på hemvägen besökte vi barnhemmet i Mgolole Mission för överlämning. På barnhemmet finns cirka 70 barn och numera 21 getter. Åter Oasis cirka 20.

Torsdag 23 mars

Även detta en dag för festligheter - "handing over"- av vattenanläggningen i Mgeta.

Vi åker för att komma fram lite före det inofficiella programmet. Mgeta ligger cirka 2 timmars resa upp i bergen sydväst om Morogoro. Får på vägen veta att hedersgästen DC för Mvomero redan anlönt. Lite upprörd när vi träffas över att han inte fått något inofficiellt program. Frukost serveras med the och kokt jams (en typ av rot). Övriga distriktspersoner anländer inofficiellt.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Programmet börjar med ceremoni vid en vattenpost och sedan följer dans, sång och ett antal tal om vatten och tacksamhet till Lions. Även LRV håller tal.

I vattensystemet har LRV byggt ett nytt vattenintag högt uppe bergen, lagt nya rör och renoverat rör, renoverat tankar samt byggt nya och renoverat vattenposter. Efter alla ceremonier inspekterar vi vattensystemet. Vattnet är nu rent och klart och flödar ymnigt i hela byområdet från högst uppe vid sjukhuset till längst nere vid secondary school. . "Handing over" innebär att byn nu får tillgång till vattensystemet och provar att allt fungerar innan det blir officiell invigning.

Innan allt är färdigt har det blivit sent och det tänkta besöket till Melela skjuter vi upp.

Fredag 24 mars

Kl. 08.30 avresa till Kibati cirka tre timmars bilfärd upp i bergen norr om Morogoro. Med på resan är också DWE och Community Development Officer från Mvomero District. Projektet i Kibati är från vår del färdigt men vi vill följa upp. Vi börjar med att intervjua

personer i bydelarna Hoza och Salawe samt på sjukhuset för att få grepp om hur vattensituationen är. LRV:s anläggning fungerar. Byborna snålar och tar hellre vatten från bergen vilket är billigare och smutsigare. Sjukhuset har alltid tillgång till rent vatten. Därefter träff med byordförande och Cowso. Cowso och byledningen har tagit tag i situationen och samlar in pengar för att reparera en del trasiga rör med hjälp av den lokale vattenteknikern. Pris för vatten har också fastställts till Tshs 100 för 20 liter. Medvetenheten har ökat och utvecklingen är positiv. Vi informerade om fördelen med rent vatten, rent hygieniskt, för att minska sjukdomar.

På hemvägen stannade vi i Turiani för sen lunch (kyckling, ris, grönsaker) hemma hos Peters son Samson. Därefter väljer vi att inte åka genvägen tillbaka. Bygget av den nya stora vägen har kommit igång igen (regeringen har prioriterat att betala ut skulder till entreprenörer i pågående projekt i stället för att starta nya). Vägen är färdigasfalterad och väldigt fin. Trots dubbel sträcka tar det samma tid som genvägen och är betydligt skonsammare för kroppen.

Åter Oasis cirka kl. 18.30. Kl. 19 middag hemma hos

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Gabriel (tidigare DWE i Mvomero och nu i Morogoro stad). En trevlig kväll med hela hans familj samt ytterligare en variant på kyckling och ris.

Lördag 25 mars

Lugn förmiddag med lite genomgång och summeringar. På eftermiddagen till Melela för intervjuer om hur vattensystemet fungerar. Vi träffar användare i alla tre bydelarna - Kibaoni, Kololo och Mlandizi. Vattensystemet fungerar och vatten pumpas enligt rullande schema med pumpning två dagar i följd till resp. bydel. Priset skiljer sig - Kololo/Mlandizi Tshs 50/20l och Kibaoni Tshs 100/20l. I Kibaoni har man

tagit hjälp av en utomstående för skötsel av anläggningen, vilket kan förklara prisskillnaden. Vattnet till de tre byarna kommer från samma borrhål. Vi gör upp om att träffa Cowso på tisdag för diskussion.

Söndag 26 mars

Avresa kl. 08.30 för att besöka ett eventuellt nytt projekt. Det är byarna Mbigiri, Mabana och Makteni i distriktet Kilosa. Med på resan är DWE för Kilosa. Byarna ligger cirka 1,5 timmars bilfärd norrut från Morogoro väster om stora vägen. I området bor cirka 14.000 personer och det finns flera skolor (primary och secondary), vårdcentral m.m. Byarna har fått vatten från en stor källa i ett

annat distrikt mer än 10 km österut. Befolkning runt källan har vuxit kraftigt och nu räcker vattnet inte till dessa byar också. Vi börjar på wardkontoret och åker sedan runt i området. Olika idéer finns om möjliga lösningar. DWE kommer utifrån besöket och vår diskussion skriva ett förslag till projekt.

På hemvägen stopp för sen lunch/tidig middag hemma hos Magumbo. God kyckling och ris.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Måndag 27 mars

Kl. 08.30 avresa till Gairo och distriktskontoret där. Därefter färd med DWE med flera vidare till Chakwale. Chakwale består av fem byar och cirka 18.000 personer, skolor och vårdcentral kommer att förses med vatten i projektet. Vi åker runt till de olika delarna och platsen för borrhålet i Madege. Arbetet pågår med byggande av pumphus och vattentorn samt grävning för och läggning av rör. Det är ett stort område som vattenprojektet omfattar och vi diskuterar ev. layoutförändringar för att underlätta hur pumpning/distribution av vatten ska ske på ett rättvist sätt.

Från Chakwale åker vi vidare till två byar för ev. nya projekt.

Nguyami med cirka 4.500 invånare där det finns ett borrhål. Det behövs pump, elanslutning, nya och renoverade distributionsledningar, tankar och vattenposter. Byn består av fyra delar.

Makuyu med cirka 7.500 invånare. Det finns ett borrhål men i stort sett allt annat behöver göras i ett ev. projekt.

Det blir lite stressigt mot slutet. Mörka regnmoln över bergen. När regnet kommer blir floderna översvämmade och det finns riska att vi inte kan inte ta oss tillbaka. Men vi hinner och är tillbaka på Oasis cirka kl. 20.

Tisdag 28 mars

Till Melela, med byarna Kibaoni, Kololo och Mlandizi, och träff med Cowso och dess representanter från alla tre delarna, pumpskötare m.fl.. Vi redovisade hur vi ser på hela vattenanläggningen och vad vi sett. Cowso fungerar bra tillsammans och diskuterar gemensamt förbättringar avseende bl.a. pumpning samt revidering så att prissättning blir lika oavsett del. Positivt möte och bra uppföljning.

Exitmeetings för pågående projekt:

- Morogoro distrikt; genomgång av Kongwa efter besöket, vad som genomförts och plan för fortsättning. Allt löper på bra och projektet beräknas vara klart inom cirka 4 månader. Utbildning för Cowso är planerad.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

- Mvomero distrikt; situationen med Cowso i både Kibati och Melela har förbättrats. Mgeta fungerar bra.

- Gairo distrikt; diskussion om pumpning och beslut om revidering av layout. Innebär köp av ytterligare rör för cirka Tshs 25.000.000. Projektet går bra och beräknas vara klart inom sex månader.

Nya projekt:

Tre möjliga nya projekt har identifierats. Mbigiri/Mabana/Makteni i distriktet Kilosa samt Nguyami och Makuyu i Gairo. DWEs har fått i uppdrag att gå igenom projekten och komma med reviderade förslag.

Vi träffade också den person som ska sköta utbildning av Cowso i Chakwale och Kongwa. Vi gick tillsammans igenom vad som är viktigt och hur utbildningen bör läggas upp. Vi uppmuntrade att ta kontakt med befintliga Cowso exempelvis Duthumi.

Dagen avslutades med Get Together på New Savoy. Cirka 25 personer deltog - RMO, DWEs, DMOs, DEDs, lärare, Lions m.fl. Två sorters härlig grillad kyckling i trevligt sällskap.

Onsdag 29 mars

Planerad tidig avresa från Morogoro. Avresa 9.30 till Dar es Salaam för studiebesök. Möte med rörgrossisten WaterPro och besök på industrin som tillverkar rören och tankarna. Därefter ett besök hos en återförsäljare för generatorer.

Avslutar dagen genom att ta färjan till Sunrise Beach Hotel cirka kl. 18. Vi tar avsked från Peter, Magumbo och Athuman (chauffören) för denna gången.

Torsdag 30 mars

Summering, rapportskrivning m.m. Tidigt i väg till flygplats och flygavgång kl. 23.20.

Fredag 31 mars

Flyg via Amsterdam och ankomst Köpenhamn cirka kl. 11.05.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Faktadel från respektive projekt

Mvomero District

Kibati

Cowso fungerar och förutsättningarna är bra för att få ett driftsäkert system och vettig prissättning. Dock kan de behöva mer support från distriktet. Ytterligare uppföljning är önskvärd.

Melela

Cowso fungerar och förutsättningarna är bra för att få ett driftsäkert system och vettig prissättning. Tekniskt fungerar vattensystemet väl.

Mgeta

Projektet är klart och fungerar. Önskemål finns om utvidgning till kringliggande byar.

Morogoro District

Kongwa

Arbetet fortsätter som planerat och nu skall distributionssystemet från djupvattenbrunnen färdigställas. I andra delen av Kongwa med 4 grunda brunnar skall 2 av dessa ha handpumpar och 2 skall motoriseras. Allt utom pumpar och generatorer till de två grunda brunnarna som ska motoriseras är upphandlat. Entreprenören Handei är på plats och beräknar att allt färdigt inom fyra månader. Cowso utbildningen klar för start. Hela projektet omfattar cirka 3.800 personer.

Gairo District

Chakwale

Arbetet fortsätter som planerat med först det stora vattensystemet flera byar. Därefter kommer det separata systemet i Kilimani. Allt utom generator

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

till Kilimani och de extra rören p.g.a. layoutförändringen är upphandlat. Anledningen till layoutförändringen beror på pumpschemat som i annat fall blev väldigt komplicerat. Risk för felfördelning av vattnet anses för stor. Entreprenören Handei är på plats och beräknar att allt färdigt inom sex månader. Cowso utbildningen klar för start. I området bor cirka 18.000 personer.

Nya projekt

För de tre projekten Mbigiri/Mabana/Makteni i distriktet Kilosa samt Nguyami och Makuyu i Gairo har DWE i uppdrag att ta fram nya förslag för fortsatt diskussion. Detsamma gäller för projekten Sofi Majiji i Malinya och Mwaya i Ulanga.

Övrigt

För nya projektförslag har vi diskuterat en mall som bättre tydliggör förutsättningar, behov och möjligheter samt mer realistisk budgetering och tidsplan

Prissättning av vatten för närvarande är mycket "mellan tumme och pekfinger". Tillsammans med Magumbo har vi diskuterat kalkyl för vattenkostnader samt att bestämma vattenpris utefter en kalkyl är nödvändigt långsiktig hållbarhet. Priset måste täcka driftskostnader (diesel, el, pumpskötare, vattenpostvakter m.m.) underhåll (reparationer, reservdelar) samt sparande för större ersättningsinvesteringar.

Lions Rent Vatten

Rese- och projektrapport Tanzania 2017-03-19 -- 03-31

Liten ordlista:

Act. (acting)	Tillförordnad
BoQ (Bill of quantity)	Detaljerad beräkning och sammanställning av material och arbetskostnader
Contractor	Underleverantör av varor och tjänster. Upphandlas av distrikten för projektgenomförande (helt eller delvis)
COWSO	Community Owned Water Supply Organisation (grupp ansvarig för lokal vattenanläggning)
DC	District Commisioner av presidenten personligen utsedd person för övervakning av distriktet
DE	Distriktsingenjör – bygg, väg m.m.
DED (District Executive Director)	Högste tjänsteperson inom distriktet/kommunen
Division	Samorganisation för flera wards
DMO (District Medical Officer)	Läkare och medicinskt ansvarig inom distriktet/kommunen
DNO (District Nurse Officer)	Ansvarig för sjuksköterskor inom distriktet/kommunen
DPLO (District Planning Officer)	Samordningsansvar för distriktets projekt
DWE (District Water Engineer)	Vattenansvarig inom distriktet/kommunen
GC Grant Condition	Avtal mellan LRV och distriktet om projektets omfattning, kostnader m.m. samt LRV bidrag.
Gouvernement	Statligt
iWash	Sammanslutning av stora USA och Brittiska hjälporganisationer inriktade på sanitet, hälsovård och vatten
Lions Mödravård	Projekt som drivs av Sten Jansson finansierat av Världens Barn och LCIF
LRV/LPW	Lions Rent Vatten/Lions Pure Water projektet
Maji	Vatten
MoU Memorandum of Understanding	Avsiktsförklaring, används för ögon- och mödravårdsprojekt
MP	Member of parliament, riksdagsperson
NGO	Non Governmental Organisation (icke statlig organisation, ideell eller inte vinstdrivande)
RAS (Regional Administrative Secretary)	Länsråd i regionen/länet
RC	Landshövding
RMO (Regional Medical Officer)	Läkare och medicinskt ansvarig inom regionen/länet
RWE (Regional Water Engineer)	Samordnare vattenfrågor i regionen/länet
SEMA	NGO konsultorganisation för prospektering/design av vattenanläggningar
Tshs	Tanzanianska shilling med kurs cirka Tshs 1000 = 4,10 kr
USAID	USA's SIDA
Ward	Område som består av flera byar
Ward Chairman	Ordförande i byområdets fullmäktige
Ward Councillor	Ordförande för byområdesstyrelse
Ward Executive Officer	Byområdets högsta tjänsteman
VAT	Mervärdesskatt
WUA (Water Users Organization)	Organisation för alla användare av vatten från ett visst område
XDC (District Chairperson)	Kommun(distrikt)fullmäktiges ordförande